

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a Budapesten, 2010. évi december hó 7. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A rágalmazás vétsége miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Szentendrei Városi Bíróság 4.B.119/2009/8.számú ítéletét és a Pest Megyei Bíróság 2.Bf.190/2010/3. számú végzését hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Szentendrei Városi Bíróság a 4.B.119/2009/8. számú ítéletével - melyet a Pest Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság a 2.Bf.190/2010/3. számú, 2010. július 6. napján kelt végzésével érdemben helybenhagyott - a terheltet rágalmazás vétségében (Btk. 179. § (2) bekezdés b) pont) mondta ki bűnösnek, ezért őt megrovásban részesítette, és 5.000 forint bűnügyi költség megfizetésére kötelezte a magánvádló részére.

A jogerős történeti tényállás a következőket tartalmazza:

A sértett magánvádló és a vádlott politikai közélet szereplői. A cselekmény elkövetése idején, de az ítélethozatalakor is a terhelt községi polgármester volt, a sértett pedig az akkor feloszlott önkormányzat képviselője; egymással ellentétes politikai oldal tagjai.

Az időközi önkormányzati választások előtti napokban, a 2007. november 30-án kelt, a községben megjelenő, és a postaládákba bedobott kiadványban a terhelt egy cikket jelentetett meg "Lopva elutalták a választások előtt" címmel. Ebben az önkormányzat korábbi képviselőtestülete által álláspontja szerint jogellenesen értékesített helyi ingatlanok, illetve az ezekben részt vevők -

közöttük a sértett - jogszabályba ütköző cselekményeire kívánta a lakosság figyelmét felhívni.

A cikk a sértettre vonatkozóan - többek között - az alábbiakat tartalmazta:

1. ". . .2003-ban a telek ismét gazdát cserélt, új tulajdonosa 13 millió forintot adott érte, és a telek egyik 50 %-os tulajdonosa mint eladó a magánvadász volt, aki időközben megszerezte a tulajdonjog 50 %-át.

Ebben az adás-vételi szerződésben a magánvadász saját magát bízta meg az ügylet lebonyolításával.

Mellékelem azt a rendőrségi határozatot, amely a büntetőeljárás tényét rögzíti: (A mellékletek a jobb oldali hasábon láthatók.)

Szeretném leszögezni, engem nem az érdekel, hogy ki milyen bűnt követett el és milyen büntetést kap. . ."

2. "Az a képviselő, aki azért akar képviselő lenni, hogy ebből a pozícióból ingatlanjai jövőjét egyengesse, tisztességtelen. . ."

3. "Ha tanulmányozzuk az alább mellékelte tulajdoni lapokat és térképet (8. oldal) azt tapasztaljuk, hogy az ingatlanok tulajdonosai tudatosan szereztek együtt tulajdonjogot ezen a helyen, nyilvánvalóan azzal a szándékkal, hogy ebből nagy haszonra tegyenek szert."

Tényként rögzítette még az ítélet, hogy a sértett a cikkben hivatkozottakkal összefüggésben soha, semmilyen büntetőeljárásban nem volt terhelt.

Annak megjelenése után több esetben került kellemetlen helyzetbe, mert többen megkérdezték tőle, valóban állt-e büntetőeljárás hatálya alatt; végül, hogy az inkriminált írásról 2007. december 3-án értesült és 2008. január 2-án tett feljelentést a terhelt ellen.

A cselekmény jogi értékelése során a városi bíróság részletesen kifejtette, hogy a magánvadász a községi képviselőtestület feloszlatása ellenére miért volt közszereplőnek tekinthető.

Úgy ítélte meg, hogy írásának 2. és 3. pontokkal jelzett részeiben a terhelt nem tényt állított, hanem véleményt nyilvánított, ami nem volt indokolatlanul bántó, megalázó, ezért bűncselekményt nem valósított meg.

Ellenben a tényállás 3. pontjában a telekeladással kapcsolatban azt a látszatot keltette, hogy a sértettel szemben büntetőeljárás van folyamatban.

Még egy büntető feljelentést is tartalmazó rendőrségi iratot is mellékelte. A mellékelte irat indokolása tartalmazza, milyen bűncselekmény miatt, kikkel szemben került feljelentésre sor, ami egy laikus számára azt a látszatot kelti, hogy a sértett gyanúsítottja a bűncselekménynek.

A terhelt maga is elismerte: nem tudott arról, a sértett volt-e valaha gyanúsított a kérdéses büntetőügyben. Minthogy pedig ily negatív tartalmat hordozó tény "híresztelt", ilyen látszatot keltett, az 1./ pont vonatkozásában a rágalmozást megvalósította.

A két irányú - a magánvádló részéről a terhelt terhére, súlyosításért, a védelmi oldal részéről pedig felmentésért benyújtott - fellebbezést elbírálvá elírási pontatlanságoktól eltekintve a másodfokú bíróság a tényállást megalapozottnak találta és a fellebbezési eljárásban is irányadónak tekintette.

A jogi értékelés során maga is úgy ítélte meg, hogy a tényállás 2. és 3. pontjában szereplő kijelentések véleménynyilvánításnak minősülnek, amit a magánvádló, mint közéleti szereplő köteles volt elviselni.

Egyetértett az elsőfokú bírósággal abban is, hogy a nagy nyilvánosság előtt elkövetett rágalmozás vétsége az 1./ pont alatti tényállítás kapcsán valósult meg, hiszen a cikk mellékleteként megjelentetett határozat egyértelműen azt támasztotta alá, hogy a magánvádló ellen közokirat-hamisítás büntette miatt büntetőeljárás van folyamatban.

"A valóság bizonyítása során pedig bizonyítást nyert, hogy az eljárás ismeretlen tettes ellen indult, és a nyomozást a Rendőrkapitányság a Be. 190. § (1) bekezdés e) pontja alapján megszüntette."

* * *

A jogerős ügydöntő határozatok ellen a terhelt felmentése érdekében nyújtott be felülvizsgálati indítványt a terheltnek az alapügyben eljáró meghatalmazott védője, felülvizsgálati okként a Be. 416. § (1) bekezdésének a) és c) pontját jelölte meg.

A c) pont kapcsán a védő lényegében arra hivatkozott, hogy az eljáró bíróság a Be. 373. § (1) bekezdésének III. a) pontjában írt eljárási szabályt megsértette, mert nem adta indokát, mire alapozta a tényállás azon részét, hogy a sértett kellemetlen helyzetbe került az írást követően. A sértetti nyilatkozaton túl ugyanis erre más adat a perben nem volt; bizonyítás etekintetben nem folyt.

A b) pontot, tehát az anyagi jog megsértését illetően az indítvány arra utalt, hogy a terhelti írás, de az ítéleti tényállás sem

tartalmaz olyan állítást, miszerint a sértett bűncselekményt követett el. A cikkben az szerepel: "mellékelem azt a rendőrségi határozatot, amely a büntetőeljárás tényét rögzíti. (A mellékletek a jobb oldali hasábon láthatók.)"

A továbbiakban a védő azt fejtette ki, hogy az elsőfokú eljárásban becsatolt okiratokból az is kitűnik, hogy az írás állításai a valóságnak mindenben megfeleltek. 2003-ben valóban 13 millió forintért értékesítettek egy olyan ingatlant, amely 1999-ben még önkormányzati tulajdonban volt, amikor is a sértett, mint a településfejlesztési bizottság akkori elnöke okirat-szerkesztő ügyvédként működött közre. Az is megfelel a valóságnak, hogy 2003-ban már 50 %-ban ő volt ennek az ingatlannak a tulajdonosa, és saját magát hatalmazta meg eladóként az ügylet lebonyolítására.

Szintén valós tény, hogy 1999-ben az ingatlan eladására képviselő testületi hozzájárulás nélkül került sor, s emiatt a szerződés érvénytelenítése érdekében polgári per is folyamatban van, amelyre az alapeljárásban ugyancsak hivatkozás történt.

Végül a terhelt a valóságnak megfelelően közölte a büntetőeljárás tényét igazoló határozatot is. Abból ugyanis az olvasó számára egyértelműen kitűnik, kivel szemben van folyamatban eljárás.

Ekként pedig a terhelt becsület csorbítására alkalmas tény nem állított; e tényállási elem hiányában a rágalmozást sem valósíthatta meg, így a felmentése indokolt.

Kiegészítő beadványában az új meghatalmazott védő az indítvány indokait maradéktalanul fenntartotta.

Álláspontja szerint anyagi jogszabályt sértettek az eljáró bíróságok azzal is, hogy az ügyben a valóság bizonyítását az erre irányuló védelmi indítványok ellenére nem rendelték el, holott annak a Btk. 182. §-ában írt törvényi előfeltételei fennállottak. E speciális büntethetőséget kizáró ok megállapítása nélkül pedig érdemben sem hozhattak helyes ügydöntő határozatot.

A Legfelsőbb Bíróság nyilvános ülésén a védő a felülvizsgálati indítványban foglaltakat fenntartotta, annak megfelelő tartalommal szólalt fel.

A magánvádló azt hangsúlyozta: a valóság bizonyítás megtörtént, ennek során okirattal igazolta, hogy ellene soha büntetőeljárás nem indult, ezt a ténytet a támadott határozatok is tartalmazzák. Erre is figyelemmel azok hatályukban történő fenntartását kérte.

* * *

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványt az eljárási okra alapozott részében a törvényben kizártnak, anyagi jogsértést sérelmező részében pedig alaptalannak találta.

Előre bocsátja, hogy a felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat; e jellegéből következően a felülvizsgálati eljárásra külön eljárási szabályok vonatkoznak.

Felülvizsgálatnak csak a Be. 416. §-ának (1) bekezdésében meghatározott felülvizsgálati okokból és a jogerős határozatban megállapított tényállás alapján van helye.

A Be. 423. §-ának (1) bekezdése kötelező erővel írja elő, hogy a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozat által megállapított tényállás az irányadó, a tényállás felülvizsgálati indítványban nem támadható. Értelemszerűen nem kifogásolható a tényállás alapjául elfogadott bizonyítékok bírói mérlegelése sem.

Mindez azt jelenti, hogy a Legfelsőbb Bíróságnak azokat az indítványokat, illetve az indítványok azon részeit, amelyekben nem felülvizsgálati okra hivatkoznak vagy a tényállást támadják, érdemi vizsgálat nélkül – mint a törvényben kizártat – el kell utasítania. Azt pedig, hogy valamely ügyben történt-e olyan büntető anyagi jogi jogsértés, amelyet a törvény felülvizsgálati okként határoz meg, az érdemi felülvizsgálat során kizárólag az ítéletben rögzített tények alapul vételével döntheti el.

Az idézett eljárási szabályok alapján a felülvizsgálati indítvány a Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontjára, vagyis az eljárásjogi szabálysértésre alapozott részében a törvényben kizártnak bizonyult.

A védő ezen belül konkrétan a Be. 373.§ (1) bekezdés III. a) pontjában írt eljárási szabály megsértését állította, és pedig amiatt, – mert érvei szerint – sem az első, sem a másodfokú bíróság nem adta indokát, milyen bizonyítékok alapján állapította meg a tényállás azon részét, hogy a cikk kapcsán a sértettet kellemetlenségek érték. Erre nézve ugyanis a sértett nyilatkozatán kívül más bizonyíték az ügyben nem volt.

Ez a hivatkozás annak helyes eljárásjogi tartalmát tekintve a tényállás megalapozatlanságát jelenti. Nevezetesen azt, hogy a bíróság evonatkozásban az ügyet nem derítette fel kellően, mert a sértett meghallgatásán kívül ebben a körben más bizonyítást nem folytatott.

Minthogy a beadványokat a tartalmuk szerint kell elbírálni, és az ítélet megalapozatlanságát eredményező, a Be. 351. §-ának (2) bekezdése szerinti esetleges eljárási szabálysértések felülvizsgálati okot nem képeznek, ezért ezzel az eljárásjogi

kifogással a Legfelsőbb Bíróság nem foglalkozott. Az indítvány ebben a részében a törvényben kizárt volt.

Mindemellett megjegyzendő: a Be. 373. § (1) bekezdésének III. a) pontja szerinti eljárási szabálysértés - egyebek mellett - csak akkor valósul meg, ha az elsőfokú bíróság a bűnösség megállapítása, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása tekintetében az indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.

Ilyen jellegű indokolásbeli hiányosságot viszont még maga a felülvizsgálati indítvány sem állított.

Az anyagi jogi jogsértésekre alapozott részében a Legfelsőbb Bíróság az indítvány jogi okfejtését az alábbiak miatt nem osztotta:

A rágalmazás vétségét a Btk. 179. §-ának (1) bekezdése értelmében az követi el, aki valakiről, más előtt, a becsület csorbítására alkalmas ténnyt állít vagy híresztel, vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezést használ.

Büntethetőséget kizáró okot jelent, ha a közérdekből vagy méltányolható magánérdekből tett tényállítás valóban bizonyul, mely abban az esetben is megállapítható, ha a társadalom egyes közösségeinek a szűkebb körét érinti.

A valóság bizonyítása elrendelésének az elmulasztása, olyan anyagi jogi jogsértés, amely alapot ad a felülvizsgálatra, és a meghozott határozat hatályon kívül helyezését eredményezheti. (BH.2000/285.)

Az irányadó tényállás szerint a terhelt, mint a község polgármestere, a "Lopva elutalták a választások előtt" címet viselő írásában arra kívánta felhívni a választó polgárok figyelmét, hogy a felosztatott képviselő testület egyes tagjai - köztük a magánvádló - az önkormányzat tulajdonát képező egyes ingatlanokat jogszabálysértő módon, visszaélésszerűen, a saját hasznukra értékesítettek.

Mellékelte egy rendőrségi határozatot is, ami - az írás címével és azon kitétellel is egybevetve, hogy ... "nem érdekel, ki milyen bűnt követett el, és milyen büntetést kap.." - a cikkben név szerint megjelölt személyekkel szemben indult büntetőeljárás tényét volt hivatva igazolni.

A terhelt - hivatkozása szerint - a cikket közérdekből írta, mert mint polgármesternek, hivatali kötelessége a közösséget érintő visszaállások felderítése és megszüntetése.

Az eljárás ilyen adatai mellett nem kétséges, hogy az ügyben a valóság bizonyításának a Btk. 182. §-ában meghatározott törvényi előfeltételei fennállottak.

Annak elrendeléséről hivatalból vagy indítványra alakszerű határozat nélkül is lehet dönten.

A támadott ügydöntő határozatok indokolásából kitűnik, hogy a jelen esetben az elsőfokú bíróság a valóság bizonyítást lefolytatta. Az ennek során a védelem részéről becsatolt, telekeladással kapcsolatos, felülvizsgálati indítványban is hivatkozott, de a sértett által csatolt ügyészégi okirati bizonyítékokat is értékelési körébe vonta. (elsőfokú ítélet 5. oldal)

Lényegében a valóság bizonyítása eredményeként rögzítette tényként azt, hogy a sértett a cikk állításával (híresztelésével) szemben soha semmilyen büntetőeljárásban nem volt terhelt. A másodfokú bíróság a jogi indokolásában kifejezetten kiemelte: "a valóság bizonyítása" során nyert igazolást, hogy a közokirat-hamisítás miatti büntetőeljárás nem a magánvádló, hanem ismeretlen tettes ellen indult, és volt folyamatban.

A rágalmazás fentebb már idézett törvényi tényállásának szempontjából azt, hogy valamely tényállítás, híresztelés, tényre közvetlenül utaló kifejezés használata becsület csorbítására alkalmas-e, nem az elkövető vagy a sértett szubjektív értékelése szerint, hanem objektíve, a társadalomban uralkodó erkölcsi felfogás alapján kell megítélni.

Az általános erkölcsi felfogás szerint ha valaki büntetőeljárás hatálya alatt áll, egyértelműen negatív tartalmú, becsület csorbítására alkalmas állítás.

A "híresztelés" fogalma alá esik valamely becsület csorbítására alkalmas tény továbbadása, közvetítése, függetlenül attól, hogy a közvetítő a tényállítás való vagy valótlan volta kérdésében állást foglalt-e. (BH 1992/226)

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a terhelt az írásához mellékelte rendőrségi határozattal a laikus olvasó számára azt a tényt "közvetítette", azt a látszatot keltette, hogy a sértettel szemben a telekeladással kapcsolatban büntetőeljárás van folyamatban.

A sajtóközleménynek ez a része azonban valótlannak bizonyult, hiszen ellene az irányadó tényállás szerint büntetőeljárás az írás megjelenésekor, de azután sem folyt.

Kiegészítő indítványában helytállóan utalt a védő arra, hogy a valóság bizonyítása során a bizonyítás terhét az viseli, aki ellen az eljárás folyik és csak a bizonyított valóság zárja ki a cselekmény jogellenességét. Ha a bizonyítás bármely okból sikertelen marad, annak terhét az elkövető viseli.

Minthogy a jelen esetben ebben a körben a valóság bizonyítása eredményre nem vezetett, a terhelt büntetőjogi felelősségének a megállapítására az anyagi jogi szabályok megsértése nélkül került sor.

A Legfelsőbb Bíróság erre figyelemmel a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt; a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján a hatályukban fenntartotta.

E végzés elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. A jogerős ügydöntő határozatokkal szembeni ismételt felülvizsgálati indítvány tilalmáról a Be. 418. §-ának (3) és 421. §-ának (3) bekezdése rendelkezik.

Budapest, 2010. december 7.

Dr. Édes Tamás s. k. a tanács elnöke, Dr. Horváth Ibolya s. k. előadó bíró, Dr. Mészár Róza s. k. bíró

A kiadmány hitelélül:

bírószági tisztviselő
MTné